

Salvador Dali *Carmen z kastanietami*

Uczniowie, oglądając *Carmen z kastanietami*, otrzymują kartę pracy. Jej uzupełnianie zaczyna się w muzeum, przy rzeźbie, a kończy w domu lub na lekcji.

Salvador Dali nie tylko malował. Znajdź na wystawie jego rzeźby, a wśród nich *Carmen z kastanietami*.

Rozmowa, pytania pomocnicze:

1. Jak odczytujesz przesłanie tego dzieła?
2. Kim jest Carmen? Kto z was był w operze? Z czego składa się to widowisko? Znajdź na wystawie komentarz odwołujący się do Carmen z opery Bizeta.

(Krótki opis znajduje się na tablicy przy cyklu „Carmen” Pabla Picassa:

„Pablo Picasso stworzył cykl Carmen jako serię ilustracji do powstałej w 1845 r. niezwykle popularnej noweli Prospera Mérimée o tym samym tytule. Artysta wykonał 38 rycin ukazujących twarze kobiet i mężczyzn, głowy byków, a także kompozycje ze scenami z życia mieszkańców Andaluzji. Edycję noweli wraz z pracami Picassa opublikowano po raz pierwszy w 1949 r. pod egidą Bibliothèque Française w Paryżu. Jej druk w nakładzie 320 egzemplarzy powierzono słynnemu atelier Rogera Lacourière’a. Opowieść ta długo inspirowała artystów i doczekała się wielu adaptacji, w tym słynnej opery Georges Bizeta wystawionej po raz pierwszy w 1875 r.

W noweli Prospera Mérimée Carmen została przedstawiona jako piękna, demoniczna oraz targana wieloma sprzecznymi namiętnościami Cyganka. Akcja opowieści rozgrywa się w Andaluzji i opowiada o losach żołnierza Don José Navarro, którego życie odmieniło spotkanie Carmen. Cyganka podstępnie uwiodła mężczyznę, a ten porzucił dla niej uczciwe życie. Wkraczając na ścieżkę przestępstwa nie wahał się napadać kraść, a nawet zabić. Do historii nieszczęśliwej miłości Don José Navarro wpleciono, zwłaszcza w wersji operowej, wiele elementów bezpośrednio odnoszących się do corridy. Carmen niewzruszona poświęceniem José i głucha na jego błagania, popadła w zauroczenie młodym i odnoszącym już sukcesy pikadorem o imieniu Lucas, którego w operze przemieniono w matadora Escamillo. Targany zazdrością i złością José postanawia zabić Carmen. Jej śmierć następuje w tym samym momencie, kiedy na pobliskiej arenie Escamillo zadaje ostatni, śmiertelny cios zwierzęciu”).

3. Jakie znacie obrazy, filmy, książki, w którym pokazani są tańczący ludzie? Jak się zachowują?
4. Dlaczego Dali pozbawił swoją Carmen twarzy? Może dziewczyna jest uosobieniem każdego człowieka, może jest jeszcze inne wyjaśnienie? Uzasadnij odpowiedź.
5. Jak określisz tancerkę – jest spokojna czy pełna uczuć, emocji?
6. W jaki sposób Dali uzyskał efekt ruchu postaci? Zwróć uwagę, z jakiego materiału wykonana jest rzeźba.
7. Jaką rolę odgrywają kastaniety podczas tańca?

8. Uzupełnij tabelkę, zwracając uwagę na temat, który powinieneś zrealizować. Określ problem. Postaw tezę, którą udowodnisz za pomocą celowo dobranych argumentów z różnych tekstów kultury (literackich i innych). Sformułuj wnioski, które będą się odnosiły do tematu i postawionej przez ciebie tezy.

Uczniowie mogą pracować w parach lub kilkusobowych grupach. Ich interpretacje *Carmen z kastanietami* mogą być różne; warto pozwolić na swobodę, otwieranie się

(Karta pracy)

Temat	Człowiek – istota wolna czy tylko odgrywająca swoje role w teatrze świata? Uzasadnij odpowiedź, odwołując się do rzeźby <i>Carmen z kastanietami</i> i innych tekstów kultury.
Określenie problemu	
TEZA	Napisz zdanie twierdzące, które pokaże, co chcesz udowodnić:
Argument S. Dali <i>Carmen z kastanietami</i>	opis rzeźby: znaczenie, wymowa:
Argument (wybrany przykład literacki)	autor i tytuł: konkretne przykłady i ich znaczenie:
Argument (wybrany tekst kultury)	autor i tytuł: konkretne przykłady i ich znaczenie:
Wnioski:	

--	--

9. Przyjrzyj się uważnie pozostałym rzeźbom artysty. Którą z nich uważasz za najpiękniejszą i dlaczego? Napisz w domu charakterystykę wybranej postaci „zaklętej” w rzeźbie.

Uwaga. Oprócz „Carmen z kastanietami” na wystawie znajdują się „Nosorożec ubrany w koronki” i „Minotaur”. Może to być pretekst do przyjrzenia się właśnie ostatniemu z wymienionych dzieł – w odniesieniu do mitycznej opowieści o Minotaurze.

W załącznikach do tych zajęć znajdują się inne jeszcze pomoce i pomysły na poznawanie dzieł Dalego.

Karty

1. Odnajdź na wystawie *Tauromachia* karty S. Dalego.
2. Zaobserwuj, jak są przedstawione figury w kartach. Czy artysta stosuje lustrzane odbicie jak w zwykłych kartach?
3. Poszukaj dziwnych, interesujących w kartach elementów.
4. Wybierz „swoją” kartę i znajdź ukryte tu cyfry i inne znaki.
5. Czym wyróżnia się seria kart od innych części wystawy? Dlaczego przyciągają uwagę?
6. Uzupełnij brakującą część karty, odwracając rysunek „do góry nogami” i spróbuj skopiować przedstawioną figurę. Wypełnij kontury wybranymi kolorami. Kogo rozpoznajesz na kartach? (**Załącznik – Karty 1, 2, 3**)
7. Zorganizujcie wystawę swoich kart. Zaproście inną klasę, nauczycieli, dyrektora. Włączcie muzykę z *Carmen*, przebierzcie się na wzór mody hiszpańskiej lub odegrajcie scenkę.

Przygotowały: Elżbieta Kazańska
Ewa Obara–Grączewska